

niedziela

głos z Torunia

NR 18 (959) • J • ROK LVI • 5 V 2013 • TORUŃ

W NUMERZE:

Koncert organowy – w Przecznie

Jest u nas Matka

Od wiary do ewangelizacji – sympozjum
w Roku Wiary w Toruniu

TEMAT TYGODNIA

Z Czarną Madonną

W dzisiejszym numerze „Głosu z Torunia” wiele uwagi poświęcamy Matce Bożej Częstochowskiej. Zamieszczamy relację z pielgrzymki kleryków na Jasną Górę, jak również rozważania Zenona Zaremby dotyczące naszej relacji do Matki Bożej. Wprowadzają one diecezjan w kolejny etap peregrynacji kopii obrazu Czarnej Madonny. Pierwszą wspólnotą, którą nawiedzi Cudowny Obraz, jest parafia pw. św. Mikołaja w Grudziądzu. Właśnie teraz, dzisiaj, wierni tej parafii, korzystają z obfitości łask spotkania z Maryją. W swych parafialnych progach Maryję goszczą dzieci, młodzież, osoby starsze, chore, cierpiące. Jak trafnie zauważył Zenon Zaremba „do Jej matczynego tronu w Częstochowie wiele razy pielgrzymowaliśmy, by pokłonić się Tej, która jest Matką Syna Bożego. A dzisiaj, ta największa z wszystkich matek na ziemi, przychodzi do nas, do naszych świątyń i do naszych skołatanych serc”.

Tak dużo dobra wynikło już ze spotkań z Maryją w Jej jasnogórskim wizerunku podczas pierwszego etapu peregrynacji po diecezji toruńskiej. Pojawiły się łzy wzruszenia, skruchy poświadczonych sakramentem pokuty, wiele sił wstąpiło w niekiedy uśpione życie parafialne, a tym samym życie duchowe wiernych, wielu z nas na nowo dostrzegło światło nadziei w ciemnym tunelu choroby czy samotności. Korzystajmy zatem z tego czasu, w którym Czarna Madonna jest tak blisko – w naszej parafii czy w sąsiedniej. „O pozwól, Czarna Madonno, w ramiona Twoje się skryć”.

Joanna Kruczyńska

BOŻENA SZTAJNER/NIEDZIELA

OGÓLNOPOLSKA PIELGRZYMKA WYŻSZYCH SEMINARIÓW
DUCHOWNYCH DIECEZJALNYCH I ZAKONNYCH NA JASNĄ GÓRĘ

Tajemnica powołania

BEATA PIECZYKURA

17 kwietnia 42 alumnów z Wyższego Seminarium Duchownego w Toruniu wraz z wicerektorem ks. dr. Marcinem Staniszewskim i ojcem duchownym ks. Andrzejem Kowalskim uczestniczyło w Ogólnopolskiej Pielgrzymce Wyższych Seminarium Duchownych Diecezjalnych i Zakonnych na Jasną Górę, która przebiegała przed hasłem: „Wam bowiem z łaski dane jest dla Chrystusa: nie tylko w Niego wierzyć, ale dla Niego cierpieć” (Flp 1, 29)

więcej na str. VI-VII

Koncert organowy

Przeczn

Pisząc o muzyce organowej w Roku Wiary, trzeba zacytować fragment pierwszego dokumentu Soboru Watykańskiego II, powstałego już w 1963 r., „Konstytucji o Liturgii Świętej”, w której czytamy: „W Kościele łacińskim należy mieć w wielkim poszanowaniu organy piszczałkowe jako tradycyjny instrument muzyczny, którego brzmienie ceremoniom kościelnym dodaje majestatu, a umysły wiernych podnosi do Boga i spraw niebieskich”.

W swojej książce „Organy Torunia i okolicznych kościołów” Marian Dorawa tak pisze o wartości instrumentu organowego w życiu wspólnoty chrześcijańskiej: „Organy stanowią dzieło sztuki i kultury materialnej, a przez wykonywane na nich utwory muzyczne są również obiektem kulturowym. Przemawiają do duszy człowieka bogactwem zmieniających się barw dźwięków, jak również w sposób wizualny bogactwem plastycznego opracowania zewnętrznej obudowy. [...] Organy, które podczas swej ponad dwa tysiące lat trwającej drogi rozwoju przeszły tyle udoskonaleń konstrukcyjnych i usprawnień działania oraz ubogacania zespołu dźwiękowego, wspięły się na sam wierzchołek piramidy całego muzycznego instrumentarium. Nie przypuszczał zapewne ich pierwszy budowniczy, że sklecony przez niego przed ponad dwoma tysiącami lat nowy instrument muzyczny z kilku pasterskich piszczałek, stopniowo udoskonalany, osiągnie kiedyś szczyty techniki i sztuki. Słusznie więc stwierdził Wolfgang Amadeusz Mozart: «W moich oczach i dla moich uszu organy są królem instrumentów»”.

Benedykt XVI podczas poświęcenia nowych organów w Ratybonie tak o nich mówił: „Organy zawsze i słusznie zresztą były nazywane «królem» wszystkich instrumentów, ponieważ odtwarzają wszystkie dźwięki stworzenia i swoim brzmieniem wyrażają wszystkie ludzkie uczucia, od radości po smutek, od uwielbienia

po lament. Poza tym, jak wszelka dobra muzyka, przenoszą ze sfery czysto ludzkiej ku temu, co Boskie. Dzięki wielkiemu bogactwu tonów, jakimi dysponują, od piano aż po potężne fortissimo, organy są instrumentem doskonalszym od wszystkich innych. Są w stanie dać odpowiednie brzmienie wszystkim sferom ludzkiego życia. Niezliczone

W niedzielę 19 maja w kościele pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Przecznie o godz. 15 odbędzie się koncert organowy w wykonaniu Gedymina Grubba. Ubogaceniem koncertu będzie towarzyszący mu występ kwartetu smyczkowego Toruńskiej Orkiestry Symfonicznej

możliwości organów przypominają nam w pewien sposób bezmiar i wspaniałość Boga”.

Marian Dorawa należy do pionierów prac konserwatorskich przywracających pierwotne brzmienie organom na terenie Polski. We wstępie do jego książki prof. Marian Arsyński pisze: „Pod koniec XIX wieku zaczęło się kształtować poczucie, że dawne utwory muzyczne ulegają daleko idącej deformacji dźwiękowej i zniekształceniom interpretacyjnym, jeśli odtwarzane są na instrumentach, które w wyniku dokonywanych z biegiem lat zmian w oryginalnej strukturze ich mechanizmów muzycznych utraciły swoje pierwotne brzmienie. Narastało przeświadczenie, że w takich warunkach słuchacze uzyskują tylko blade wyobrażenie o charakterze muzyki danej epoki i o subtelności kunsztu jej kompozytorów. [...] W wywołanej taką sytuacją atmosferze, na przełomie XIX i XX wieku zrodził się

w zachodniej Europie ruch społeczny, który inicjował wszechstronne badania struktur dawnych instrumentów organowych i apelował o zachowanie ich w stanie oryginalnym”.

Za najstarsze organy na świecie uchodzi instrument z bazyliki na Syjonie w Szwajcarii. Pierwszy instrument skonstruowano ok.

1435 r. Z tego okresu pochodzą gotyckie malowane skrzydła oraz 135 piszczałek. W 1687 r. rozbudowano instrument, zwiększając dwukrotnie liczbę rejestrów i taki XVII-wieczny układ jego konstrukcji z jedną klawiaturą ręczną z 7 rejestrami zachował się do dziś. W 1812 r. dodano w nim jeszcze jeden rejestr do dobudowanej klawiatury nożnej. Najstarsze działające organy w Polsce znajdują się w Kazimierzu Dolnym. Zbudowane w 1620 r., poważnie uszkodzone w 1656 r. podczas potopu szwedzkiego, po czym wyremontowane, posiadają większość ze swego pierwotnego wyposażenia. Z XVII wieku pochodzą również organy w Olkuszu i Leżajsku. Na tym tle możemy lepiej docenić dwa najstarsze instrumenty w naszej diecezji – organy boczne w katedrze toruńskiej z 1688 r. oraz organy w Przecznie z końca XVII wieku.

Porównując instrumenty w Syjonie, Kazimierzu Dolnym, Toruniu

i Przecznie, rzucają się w oczy identyczne czterooktawowe klawiatury ręczne (od C do c3) zawierające tylko 45, a nie 49 klawiszy, gdyż najniższa oktawa jest tzw. oktavą krótką (bez czterech tonów, ze zmodyfikowanym układem klawiszy). Organy w Przecznie mają podobne dyspozycje muzyczne do organów na Syjonie. Posiadają tylko jedną klawiaturę ręczną z dziewięcioma rejestrami. Spośród organów XVII-wiecznych instrument w Przecznie wyróżnia natomiast unikatowe rozwiązanie konstrukcyjne. Jest nim usytuowanie nisko nad podłogą wiatrownicy (z reguły znajduje się ona powyżej klawiatury ręcznej) włączanej przy pomocy tzw. popychaczy, wychodzących promieniście spod klawiatury (co widać na zdjęciu). Stałą opieką nad instrumentem przeczeńskim sprawuje Zdzisław Mollin pod nadzorem konserwatorskim Mariana Dorawy.

Chcąc więc posłuchać oryginalnej muzyki organowej z okresu baroku, warto wybrać się na koncerty wykonywane na instrumentach pochodzących z tego samego okresu, zachowanych w ich sakralnym otoczeniu, często jeszcze gotyckich świątyń.

Zapraszam więc na najbliższy koncert, który odbędzie się w niedzielę 19 maja w Przecznie o godz. 15. Na organach grać będzie Gedymin Grubba. Dodatkowym ubogaceniem koncertu będzie towarzyszący mu występ kwartetu smyczkowego Toruńskiej Orkiestry Symfonicznej. Gedymin Grubba wykonuje rocznie ok. 100 koncertów na całym świecie oraz prowadzi kursy mistrzowskie interpretacji muzyki organowej. Jest dyrektorem Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Organowej w katedrze w Pelplinie – jednej z największych obecnie imprez kulturalnych tego typu w Europie. Z nadzieją zatem wyczekujemy jego koncertu w Przecznie, na który serdecznie raz jeszcze zapraszam. Dziękuję również Urzędowi Marszałkowskiemu w Toruniu za dofinansowanie koncertu.

Ks. Wacław Dokurno

„Syberyjska Golgota”

Toruń

19 kwietnia Związek Sybiraków Oddział w Toruniu zorganizował obchody 73. rocznicy drugiej deportacji Polaków na Syberię. W Urzędzie Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego wręczono nagrody i wyróżnienia zwycięzcom V edycji międzyszkolnego konkursu pt. „Syberyjska Golgota – Losy Sybiraków na Wschodzie w latach 1795 – 1956”. Organizatorem konkursu był Zespół Szkół nr 1 w Toruniu, a współorganizatorem Związek Sybiraków Oddział w Toruniu. Honorowy patronat nad konkursem sprawował marszałek Piotr Całbecki. Celem konkursu było propagowanie wśród dzieci i młodzieży wiedzy o losach Polaków w latach 1795 – 1956, wzmacnianie postaw patriotycznych i poczucia tożsamości narodowej, rozwijanie pasji badawczej i talentu twórczego, poszukiwanie prawdy historycznej oraz kształtowanie umiejętności wykorzystania technologii informacyjnej. Uczestnikami konkursu byli uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych województwa kujawsko-pomorskiego. Przygotowali oni prace konkursowe pt. „Losy zesłańca Sybiru” w postaci pokazu multimedialnego, filmu, animacji, reportażu, etudy filmowej lub wideoklipu z wykorzystaniem aplikacji komputerowych, sprzętu takiego jak np.: kamera cyfrowa, telefon komórkowy, aparat fotograficzny. Komisja konkursowa, oceniając prace, zwracała uwagę na autorski wymiar, oryginalność, walory artystyczne i informatyczne, zgodność z tematyką konkursu oraz zawartość merytoryczną.

Na tegoroczny etap finałowy nadesłano 29 prac ze szkół Bydgoszczy, Grudziądza, Skępego, Torunia, Włocławka. Zwycięzcy: w kategorii szkół gimnazjalnych: I miejsce – Karolina Pietras (Gimnazjum nr 24, Toruń), II miejsce – Eliza Letkiewicz (Gimnazjum nr 6, Grudziądz), III miejsce – Natalia Łazarska (Gimnazjum nr 3, Grudziądz). W kategorii szkół ponadgimnazjalnych: I miejsce – Adam Czyżewski (Zespół Szkół Elektrycznych, Włocławek), II miej-

sce – Dominika Rutkowska (VI LO, Toruń), III miejsce – Jakub Paduch (VI LO, Toruń), wyróżnienie – Krystian Radke (Zespół Szkół, Skępe).

Wszystkie nadesłane prace są gromadzone w bibliotece szkolnej Zespołu Szkół nr 1 w Toruniu i stanowią swoiste archiwum i źródło wiedzy o Polakach – zesłańcach syberyjskich. Prace konkursowe poświęcone są postaciom znanym z kart podręczników historii, czasopism, a także mieszkańcom naszego regionu, członkom rodzin autorów lub członkom Związku Sybiraków Oddział w Toruniu.

W ramach obchodów rocznicowych Zbigniew Ostrowski – wicewojewoda kujawsko-pomorski, wręczył Medale „Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej” nadane przez Komitet Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, m.in. Medal Złoty „Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej” otrzymało VI Liceum Ogólnokształcące i Gimnazjum nr 6 im. Zesłańców Sybiru w Toruniu za utrwalanie pamięci o losach Polaków – zesłańców Sybiru. W tym też dniu Związek Sybiraków Oddział w Toruniu przekazał pod opiekę wyżej wymienionym szkołom swój sztandar. Uczniowie tych szkół od 2007 r. stanowią poczet sztandaru toruńskiego oddziału.

Zofia Kalisz – członek Zarządu Głównego Związku Sybiraków wręczyła Odznaki Honorowe za Zasługi dla Związku Sybiraków, a także Odznaki Honorowe Sybiraka. Złotą Odznakę Honorową za Zasługi dla Związku Sybiraków m.in. otrzymał ks. prał. Józef Nowakowski, proboszcz parafii pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i bł. ks. Stefana W. Frelichowskiego w Toruniu. Ks. prał. Nowakowski od początku reaktywowania Związku Sybiraków w Toruniu pełnił rolę opiekuna duchowego Sybiraków. W kościele odprawiano Msze św. w intencji ofiar Sybiru w kolejne rocznice deportacji, a w krużgankach kościoła odsłonięto tablicę pamiątkową. Złotą Odznakę Honorową za Zasługi dla Związku Sybiraków otrzymał prezydent Torunia Michał Zaleski za wspieranie działań związku. Izabela Świtała

DZIEŃ SKUPIENIA

11 maja (sobota) w Centrum Dialogu im. bł. Jana Pawła II przy pl. bł. Stefana Frelichowskiego 1 odbędzie się dzień skupienia dla grup modlitewnych oraz mieszkańców Torunia i okolic pragnących poznać Dzieło Intronizacji Najświętszego Serca Pana Jezusa Króla królów i Pana panów

W programie:

- godz. 9 – Spotkanie z założycielką wspólnot Ewą Nosiadek
- godz. 10 – Konferencja: o. Andrzej Bałuk CSsR
- godz. 11 – Msza św., której przewodniczy i słowo wygłosi o. Andrzej Bałuk CSsR (w seminarium)
- godz. 12 – Adoracja Najświętszego Sakramentu
- godz. 13 – Konferencja: o. Wojciech Biesze CSsR
- godz. 14 – Czas na posiłek (II p. Centrum Dialogu)
- godz. 15 – Spotkanie z diecezjalną animatorką
- godz. 16 – Intronizacja NSPJ osobista, w rodzinie, parafii oraz jej społeczny wymiar (Ewa Nosiadek)
- godz. 17 – Dyskusja i podsumowanie

Zapisy grup i indywidualne: tel. 601-746-225 lub (56) 660-54-07

Spotkanie Młodych Taizé Grębocin 2013

Zdać się na Boga

*"Przyjdźcie do Mnie wszyscy,
którzy utrudzeni i obciążeni jesteście..."*
Mt 11,28

Grębocin k. Torunia, 24-26 maja 2013 r.
Koszt: 45 zł Termin zgłoszeń: do 15 maja
Informacje i zgłoszenia na
www.spotkaniegrebocin.pl

W dniach 18-20 kwietnia w Centrum Dialogu im. bł. Jana Pawła II w Toruniu odbyło się sympozjum „Fides et actio. Od wiary do ewangelizacji” zorganizowane przez Wydział Teologiczny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

OD WIARY DO EWANGELIZACJI

Sympozjum zostało zorganizowane w ramach Roku Wiary. Benedykt XVI w liście apostołskim „Porta fidei” wzywa do ugruntowania swej wiary w oparciu o Słowo Boże objawione w Piśmie Świętym. Temat zainteresował liczne grono słuchaczy: kapłanów, siostry zakonne, kleryków, studentów teologii i wiernych świeckich. Warto podkreślić, że specjalnie na to sympozjum przyjechały delegacje kleryków z wyższych seminariów duchownych z Pelplina, Radomia i Rzeszowa. Doskonała organizacja sympozjum, łącznie z przygotowaniem symultanicznych tłumaczeń na język polski wszystkich obcojęzycznych wykładów, bez wątpienia ułatwiły uczestnictwo w konferencji.

Sympozjum rozpoczęło się w Wyższym Seminarium Duchownym Mszą św. celebrowaną w języku łacińskim przez 21 prezbiterów z całego świata pod przewodnictwem bp. Andrzeja Suskiego. Pasterz Toruński wygłosił homilię o Eucharystii w perspektywie wieczności. Zwrócił uwagę, że Eucharystia jest sakramentem czynu. Czyn ten nie ma się wypełniać w zwykłym powtarzaniu Ostatniej Wieczerzy, lecz w dochodzeniu do tej miłości, którą ukazał Jezus Chrystus.

W pierwszym referacie pt. „Czy udzielony Duch wygasza funkcję przykazań Bożych? Przyczynek do Pawłowej pneumatologii” ks. prof. dr hab. Waldemar Rakocy (Lublin) zwrócił uwagę, że dla człowieka żyjącego Duchem Świętym przykazania nie spełniają już swej funkcji, bo osoby te już osiągnęły poziom określany przez te przykazania. Nie zmienia to znaczenia przykazań i ich wartości w ogóle – i mogą nadal pełnić i pełnią swą funkcję wobec osób nieuformowanych w duchu chrześcijańskim.

Po wykładzie ks. dr. hab. Zdzisława Żywicy, prof. UW-M (Olsztyn) pt. „Bolesne relacje

św. Pawła z Kościołem korynckim i próby ich przewyciężenia w świetle 2 Kor 1, 12 – 2, 11”, ks. dr hab. Paweł Podeszwa (Poznań) w referacie pt. „W służbie Ewangelii. Świadcstwo Priscylli i Akwili” omówił zaangażowanie w ewangelizację w czasach apostołskich pary małżonków. Podkreślił, że zazwyczaj to Priscylla jest wymieniana jako pierwsza, co jest ewenementem na tle ówczesnego pogańskiego świata, umniejszającego rolę kobiety.

Kolejny wykład ks. prof. dr. hab. Dariusza Koteckiego (Toruń) pt. „«Niedaleko jesteś od

Królestwa Bożego» (Mk 14, 34) – od wiary Izraela do wiary chrześcijan” zwrócił uwagę na pytanie: Co oznacza, że jestem chrześcijaninem? Czym moja wiara różni się od wiary Żydów czy muzułmanów?

O. Jacek Salij OP (Warszawa) w wystąpieniu zatytułowanym „Wiara jako początek życia wiecznego” poruszył zagadnienie mylnego, oświeceniowego rozumienia tego, czym jest wiara.

Ks. prof. Jose Ramon Villar (Hiszpania) w referacie „«Praeparatio Evangelica», czyli o propedeutyce wiary we współczesnych czasach” omówił zagadnienie przygotowania podstaw kulturowych pod głoszenie Ewangelii, zwłaszcza zderzenia głoszenia wiary ze współczesną niewiarą.

Następnie wykład pt. „Wiara postmodernisty. Przypadek Slavoja Žižka” wygłosił ks. dr hab. Robert Woźniak (Kraków), po czym nastąpiły trzy komunikaty: ks. dr. Stanisława Adamiaka (Rzym – Toruń) „Fikcja literacka jako środek przekazu wiary. Anglosaska powieść katolicka w XX wieku”, mgr Agnieszki Laddach (Toruń) „Credo i kultura. Rzeczywistość wiary w dobie postmodernizmu” oraz mgr. lic. Marcina Potyczki (Wrocław) „Eucharystia i sakramenty w służbie komunii w pierwotnej i współczesnej nauce Kościoła”.

Następny dzień sympozjum to wykłady ks. prof. dr. Romano Penny (Włochy) „Wiara i nawrócenie u św. Pawła”, ks. prof. dr. hab. Krzysztofa Góździa (Lublin) „Wiara w rozumieniu Josepha Ratzingera/Benedykta XVI” czy ks. prof. dr. hab. Czesława Rychlickiego (Toruń) pt. „Wiara współczesnych w kontekście europejskiego dziedzictwa tradycji chrześcijańskiej”. W tym ostatnim omówiono cele, zadania i wyzwania nowej ewangelizacji

Sympozjum rozpoczęła koncelebrowana Msza św. pod przewodnictwem bp. Andrzeja Suskiego

Od lewej o. prof. Wojciech Giertych OP, ks. prof. Mirosław Mróz, ks. dr Tomasz Dutkiewicz

ZDJEŃCIA: KL. PIOTR KALICKI

oraz oryginalność chrześcijaństwa na tle innych religii.

Następnie ks. prof. dr hab. Jan Perszon (Toruń) przedstawił spostrzeganie Kościoła w referacie pt. „To jest Jego Kościół” – Boski wymiar Kościoła w eklezjologii Josepha Ratzingera”, zwracając uwagę, że to nie ludzie, lecz Jezus Chrystus jako twórca Kościoła decyduje, jaki jest i jaki ma być Kościół.

Bardzo interesującym punktem drugiego dnia sympozjum stał się wykład o. prof. Wojciecha Giertycha OP (Watykan) pt. „Fides et passio” – wpływ łaski wiary na sferę uczuciową”. Teolog Domu Papieskiego zwrócił uwagę na oddziaływanie łaski Bożej na całego człowieka, a zatem i na sferę cielesną, i przez to możliwość obserwacji działania łaski Bożej w człowieku. Zaznaczył, że cnoty kardynalne nabywane prowadzą do regulowania życia społecznego, cnoty wlane kierują człowieka do świętości, darmo dane domagają się rozwinięcia ich ze stanu zalążkowego, świadomego wprowadzania łaski Bożej w czyn.

Następnie ks. prof. Mirosław Mróz (Toruń) w referacie pt. „Czy można zadbać o wzrost wiary? Tomasz z Akwinu i jego odpowiedź w świetle nauki o mądrości” rozważył, jak można zadbać o wzrost wiary jako daru Bożego poprzez odróżnienie wiary jako treści credo od wiary jako zaufania Bogu.

Po południu swoje odczyty zaprezentowali również prelegenci toruńscy: ks. dr hab. Krzysztof Krzemiński („Lumen fidei – światło wiary. Koncepcja Hansa Ursa von Balthazara”), ks. mgr Michał Oleksowicz („Argument „God of the Gaps” – przykład dynamicznego oddziaływania teologii z naukami przyrodniczymi”), dr Krzysztof Pilarz („Sekularyzacja sakrum i jej konsekwencje pastoralno-wychowawcze”) oraz mgr Adrian Pachciarz („Ubój rytualny. Ochrona praw zwierząt a wolność religii”).

Trzeci dzień sympozjum rozpoczął się odczytaniem referatu doc. Roberta Lapko (Słowacja) pt. „Wiara w działaniu – działanie solidarne”, po którym wykład pt. „Pielgrzymi wiary na Szlaku św. Jakuba – Camino de Santiago” wygłosił abp Julian Barrio Barrio (Hiszpania).

Bp prof. dr hab. Zbigniew Kiernikowski (Toruń) w referacie pt. „Katechumenalny wymiar duszpasterstwa” zwrócił uwagę na wymóg świadomego przeżywania wiary we wspólnocie – jednym Ciele Chrystusa, którego jesteśmy członkami. W kolejnym wykładzie ks. prof. dr Manlio Sodi SDB (Włochy) pt. „Wiara? Nauczycielka wszystkich wierzących” wykazał, jak liturgia przeobowiązków człowieka wierzącego od wspominania dzieł Bożych do naśladowania Chrystusa. Na zakończenie swoje referaty zaprezentowali również: ks. prof. dr Ramiro Pellitero (Hiszpania), bp Dominique Rey (Francja) oraz bp dr Władysław Blin (Białoruś). **Kl. Dominik Jan Domin**

Dni Szlaku św. Jakuba

Kujawsko-pomorskie Dni Szlaku św. Jakuba odbywały się w dniach 19-20 kwietnia. Gościem specjalnym był abp Julian Barrio Barrio z Santiago de Compostela. Przez 2 dni osoby zainteresowane szlakiem mogły wziąć udział w spotkaniach, prelekcjach i projekcji filmu „Droga”.

Obchody Dni Szlaku św. Jakuba rozpoczęły się 19 kwietnia modlitwą w kościele pw. św. Jakuba w Płonnem. Po modlitwie uczestnicy przeszli fragmentem Camino Polaco (polski Szlak św. Jakuba) do oddalonej o 1,5 km Szafarni, gdzie odbyło się spotkanie z abp. Barrio w Ośrodku Chopinowskim. Podczas spotkania przedstawiono aktualną sytuację i perspektywę Szlaku św. Jakuba na Kujawach i Pomorzu. Członkowie powołanej przez marszałka województwa Rady ds. Rozwoju Szlaku odebrali akty powołania. Zadaniem rady będzie zajmowanie się m.in. kwestiami związanymi z promocją drogi oraz komercjalizacją jej oferty turystycznej. Beata Krzemińska, rzecznik marszałka województwa kujawsko-pomorskiego podkreśliła, że wzrost zainteresowania szlakiem w naszym regionie to jeden z efektów współpracy samorządu województwa z hiszpańskim regionem Nawarra. „Chcemy, by stał się szansą na rozwój turystyki pielgrzymkowej, aktywizującej gospodarczo miejscowości Kujaw i Pomorza” – mówi pani rzecznik.

Wydarzenia drugiego dnia obchodów odbywały się w Centrum Dialogu im. bł. Jana Pawła II w Toruniu, gdzie abp Barrio uczestniczył w międzynarodowym sympozjum „Fides et actio”. Gość z Santiago de Compostela wygłosił wykład na temat: „Pielgrzymi wiary na Szlaku św. Jakuba – Camino de Santiago”. Po zakończeniu sympozjum miało miejsce otwarte spotkanie Arcybiskupa Juliana z mieszkańcami regionu.

Podczas spotkania z mieszkańcami abp Barrio zwrócił uwagę na duchowy wymiar Camino. W pielgrzymowaniu nie chodzi o przekraczanie swoich granic ani o udowadnianie światu swoich możliwości, ale nade wszystko o zjednoczenie z Chrystusem, który jest naszą drogą.

„Chrystus jest celem. Każdy pielgrzym musi mieć świadomość, że do Niego dąży” – podkreślił Ksiądz Arcybiskup. Wędrowka ku Jezusowi związana jest z szukaniem odpowiedzi na ważne pytania. Trzeba jednak dobrze zrozumieć sens tego poszukiwania. „Kluczowym zadaniem pielgrzyma jest odpowiedź na pytania, które stawia mu Jezus, a nie na swoje pytania” – powiedział Arcybiskup Julian. Co jest najważniejsze w pielgrzymowaniu? Na to pytanie gość

z Hiszpanii odpowiedział: „Siła chrześcijańskiej nadziei dochodzi do głosu w każdym pielgrzymowaniu”. Bez niej pielgrzymowanie traci duchowy wymiar i staje się turystyczną wędrowką.

Podczas sobotniego spotkania odbyła się także promocja przewodnika po kujawsko-pomorskim odcinku szlaku pt. „U progu Camino”. Przewodnik został przygotowany przez toruńskiego dziennikarza Tomasza Bielickiego i ks. dr. Piotra Roszaka, pracownika Uniwersytetu Nawarra oraz Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Książka została wydana przez Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika przy wsparciu Urzędu Marszałkowskiego. Pozycja zawiera m.in. autorski podział naszej części

Przemarsz z parafii w Płonnem do Szafarni

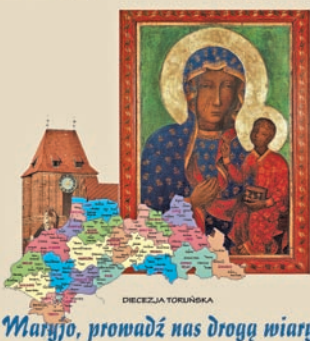
drogi na dziesięć jednodniowych tras pielgrzymkowych, opis najciekawszych miejsc oraz związanych z nimi ciekawostek, dwie zajmujące rozmowy o fenomenie pielgrzymowania, bazę miejsc noclegowych i 170 kolorowych zdjęć.

Zwieńczeniem obchodów Dni Szlaku św. Jakuba była projekcja amerykańskiego filmu „Droga” w Centrum Sztuki Współczesnej. Wszyscy zainteresowani Camino de Santiago mogli dzięki niemu przenieść się duchowo na szlak. **Ks. Paweł Borowski**

Szlak św. Jakuba to przecinająca całą Europę sieć dróg prowadzących do znajdującego się w Santiago de Compostela grobu Apostoła. Uznaje się, że Camino de Santiago i tradycja pielgrzymowania do Santiago są ważne dla chrześcijańskiej tożsamości Europy, że drogi św. Jakuba ukształtowały Europę. Ruch restytucji szlaku rozpoczął się w latach 80. XX wieku, sieć jako pierwsza trafiła na listę europejskich szlaków kulturowych, a potem także na listę światowego dziedzictwa UNESCO

NAWIEDZENIE
OBRAZU MATKI BOŻEJ JASNOGÓRSKIEJ
W DIECEZJI TORUŃSKIEJ
26 SIERPNIA 2012 - 15 WRZEŚNIA 2013

Maryjo, prowadź nas drogą wiary

KALENDARZ PEREGRYNACJI

Dekanat grudziądzki II

5-6 maja – Szynych, parafia św. Mikołaja

6-7 maja – Pieńki Królewskie, parafia św. Andrzeja Boboli

7-8 maja – Grudziądz, parafia św. Józefa

8-9 maja – Grudziądz, parafia św. Stanisława

9-10 maja – Turznice, parafia św. Józefa

10-11 maja – Grudziądz, parafia św. Maksymiliana

11-12 maja – Grudziądz, parafia Świętych Piotra i Pawła

12-13 maja – Grudziądz, parafia Podwyższenia Krzyża Świętego

Jest u nas Matka

W liturgii często Maryję nazywa się Królową. Wiadomo, że naród nasz takiej elekcji dokonał, kiedy w 1656 r. u stóp Najświętszej Panny Łaskawej w katedrze lwowskiej Jan Kazimierz jako przedstawiciel państwa w obecności nuncjusza apostolskiego odczytał śluby, które zaczynają się od słów: „Wielka Boga-Człowieka Matko i Przeczysta Panno! Ja, Jan Kazimierz, z łaski Twego Syna Króla królów, Pana mojego, i z Twojej łaski Król, u stóp Twoich najświętszych na kolana padając, obieram Cię dzisiaj za Patronkę moją i moich państw Królowę”. My, katolicy, powinniśmy być szczęśliwi, że akurat teraz, w Roku Wiary, kopia cudownego obrazu Matki Bożej Częstochowskiej wędruje przez diecezję toruńską. Przeżywajmy wspólnie te ważne dla pogłębienia naszej wiary chwile.

Od sierpnia 2012 r. w bazylice grudziądzkiej trwała nowenna oczekiwania, która duchowo przygotowała wiernych do przyjęcia Matki. Podczas tej nowenny 8. dnia każdego miesiąca spotykaliśmy się na Apelu Maryjnym.

Bezpośrednim przygotowaniem były misje prowadzone przez ojców paulinów w dniach od 28 kwietnia do 3 maja.

Przybyła do nas Matka, wpatrujemy się w Obraz, aby Jej duchowe oblicze, duchowe rysy, odbiły się w naszych sercach. Żyjemy tak, byśmy nie znając Jej twarzy na ziemi, mogli Ją widzieć w niebie. Do jej matczynej tronu w Częstochowie wiele razy pielgrzymowaliśmy, by pokłonić się Tej, która jest Matką Syna Bożego. A dzisiaj, ta największa z wszystkich matek na ziemi, przychodzi do nas, do naszych świątyń i naszych skołatanych serc.

„Panu naszemu Jezusowi Chrystusowi i Pani naszej Maryi, Matce Bożej ślubować będziemy miłość i wierność w naszym życiu prywatnym i publicznym”. Maryjo, Królowo Polski, prowadź nas! Módl się za nami grzesznymi teraz i w godzinę śmierci naszej. Amen. Zenon Zaremba

Wykorzystałem fragmenty z książki pt. „Matka Boska Częstochowska, Królowa Polski” wydanej w 1939 r. przez Ojców Paulinów z Jasnej Góry.

Tajemnica powo

BEATA PIECZYKURA

Pielgrzymce, która miała miejsce w Częstochowie w dniach 16-17 kwietnia i odbyła się z inicjatywy Konferencji Rektorów Wyższych Seminariów Duchownych Diecezjalnych i Zakonnych w Polsce, przewodniczył kard. Mauro Piacenza, prefekt watykańskiej Kongregacji ds. Duchowieństwa, do której należą seminaria duchowne. Episkopat Polski reprezentowali m.in.: kard. Kazimierz Nycz z Warszawy, abp Wacław Depo z Częstochowy, bp Andrzej Jeż z Tarnowa, bp Grzegorz Ryś z Krakowa i bp Jan Wątroba z Częstochowy. Spotkanie stanowiło dziękczynienie Bogu za 450 lat istnienia seminariów duchownych w Kościele katolickim. W Roku Wiary klerycy (3 tys. seminarzystów, 300 wykładowców i rektorów seminariów z 63 Wyższych Seminariów Duchownych z całej Polski) zawierzili Matce Bożej swoje wspólnoty oraz sprawy nowych powołań kapłańskich i zakonnych oraz kapłaństwa. Wizyta w domu Matki rozpoczęła się 16 kwietnia Apelem Jasnogórskim w Kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze, który prowadził o. Raniero Cantalamessa OFMCap kaznodzieja Domu Papieskiego. W rozważaniu wobec Najświętszej Maryi Panny mówił o najważniejszym pytaniu, które brzmi: – W jakiego Boga wierzymy? Z tego pytania wypływa kolejne: – Jaki jest obraz Boga, który niesiemy w sobie przede wszystkim, gdy przystępujemy do modlitwy?

„Ja nie szukam mojej chwały”

17 kwietnia alumni zebrali się w archikatedrze częstochowskiej. Tam wysłuchali konferencji o. Raniero Cantalamessa OFMCap (można wysłuchać na stronie: www.niedziela.pl), który

przypominał klerykom, że stoją przed wyborem: – Czy chcesz być kapłanem, aby mieć prestiż, aby mieć wygodne życie? Czy chcesz być kapłanem, aby oddać chwałę Jezusowi, aby paść Jego owce? – pytał licznie zgromadzonych. – To jest decyzja, którą ja i wy ciągle musimy odnawiać. Prze-

Pielgrzymka kleryków była publicznym wyznaniem wiary, przypomniła także, że w służbie Bogu i drugiemu człowiekowi najważniejsza jest miłość

de wszystkim wy, seminarzyści, w okresie studiów musicie widzieć jako cel waszych studiów nie to, by robić karierę, by mieć dobre rezultaty, ale celem waszych studiów musi być to, byście oddali wszystko na służbę Słowu Bożemu. Przypominając słowa Jezusa: „Ja nie szukam mojej chwały”, prosił wszystkich, by powiedzieli po polsku: „Ja nie szukam mojej chwały!”. Jezus bowiem jest osobą – żywą, zmartwychwstałą, obecną. Dlatego ważne jest, aby dla seminarzystów, a potem kapłanów Chrystus nigdy nie był zbiorem doktryn, ale zmartwychwstałym Panem, który chce być ich przyjacielem. Pielgrzymi umocnieni Słowem wołali o moc Ducha Świętego w czasie adoracji Najświętszego Sakramentu poprowadzonej przez bp. Grzegorza Rysia.

Sekret powołania, przyszłości i szczęścia

Następnie klerycy i wychowawcy przeszli w procesji maryjnej z kopią Obrazu Matki Bożej Jasnogórskiej na Jasną Górę, a potem na Szczybie Jasnogórskim Mszy św. przewodniczył i homilię wygłosił kard. Mauro Piacenza. Kaznodzieja mówił do

wołania

seminarzystów przygotowujących się do przyjęcia tożsamości kapłańskiej od Ducha Świętego poprzez nieodzwonne pośrednictwo Kościoła, że w tej tożsamości zawiera się tajemnica ich przyszłości i szczęścia. Jest ona równocześnie instytucjonalna i charyzmatyczna. – Tożsamości kapłańskiej nie buduje się ani nie da się zbudować ludzkimi rękami, ona jest darowana i wymaga przyjęcia. Sekret autentycznej realizacji powołania polega więc na radykalnej wierności tej tożsamości, którą Chrystus nam daje i która powoduje dzisiaj tak samo jak 2 tys. lat temu intensywne pałania serca – wyjaśniał kard. Mauro. Stąd powiedziane Bogu „tak” nie powinno być czysto intelektualne, wymaga bowiem zaangażowania całej egzystencji, w tym też gotowości oddania życia, która jest nieodzownym elementem tożsamości dobrego pasterza. – Wasze życie nie będzie ani szczęśliwe, ani owocne, jeśli nie będzie autentyczne – tłumaczył kard. Piacenza.

Na zakończenie społeczność seminariów duchownych zawierzył Matce Bożej abp Wacław Depo, prosząc Maryję, Matkę Jezusa Chrystusa, Jedyne i Wiecznego Kapłana, by przyjęła ten tytuł, który oddaje cześć Jej macierzyństwu. – Przychodzimy do Ciebie jako wspólnoty wyższych seminariów duchownych diecezjalnych i zakonnych w Polsce, aby w Roku Wiary na nowo rozpoznać tajemnicę własnych powołań i przylgnąć do Twojego Syna – modlił się Arcybiskup Wacław.

Twarz, która zmusi świat do wiary

Jak podkreślają klerycy Wyższego Seminarium Duchownego w Toruniu, pielgrzymka do Matki jest bardzo potrzebna, gdyż ubogaca, daje siłę i sens. Błonia są pełne –

BEATA PIECZYKURA

Alumni Wyższego Seminarium Duchownego w Toruniu na błoniach jasnogórskich

O życiu, powołaniu i pielgrzymce opowiada ks. Andrzej Kowalski, ojciec duchowny Wyższego Seminarium Duchownego w Toruniu

W Roku Wiary chcemy szczególnie odnowić posłanie, bo być powołanym to także być posłanym, wierzyć w Pana, przekazywać wiarę i umacniać ją, wierzyć, że On ma ostatnie słowo dla naszego życia. Wszyscy jesteśmy posłani przez Boga, przez Jego miłość. On powołuje. Powołuje, abyśmy wzrastali w miłości, dojrzewali w miłości. Rok Wiary jest szczególną okazją, by uświadomić sobie i odnowić nie tylko świadomość, lecz także tożsamość jako kapłanów, kleryków, by dać się kształtować przez żywą wiarę, żywą osobę Jezusa Zmartwychwstałego. W tym również ta pielgrzymka może nam pomóc, ponieważ od Matki Słowa Wcielonego uczymy się wiary i zawierzenia, od Tej, która przeżywała chwile radosne, trudne, a także po

ludzku mówiąc dramaty – śmierć swojego Syna. Dlatego pielgrzymujemy, aby Jej zawierzyć drogę powołania, abyśmy stawali się bardziej autentyczni w powołaniu, w naszym życiu. Świat bowiem żąda autentyczności. Stąd nasze życie jako chrześcijan i kapłanów musi być przejrzyste, musi być autentyczne, musi być tożsame, pełne entuzjazmu, wiary, radości, bo ostatnie słowo ma Chrystus, nad chorobą, śmiercią, cierpieniem, nad tym wszystkim, co niszczy naszą codzienność. Ta pielgrzymka ma szczególne zadanie – ma umocnić nas na drodze formacji, kroczenia za Chrystusem, bo warto za Nim iść. On nadaje sens naszej posłudze. Dlatego jednoczymy się u Matki Bożej, by wejść do szkoły Jej modlitwy i nauczyć się Jej Syna.

mówi kl. Dominik. – To nas umacnia na drodze powołania i pokazuje, jak wielu młodych przygotowuje się do kapłaństwa, to znaczy nie jestem sam na tej drodze, tym bardziej że ze świata zewnętrznego jesteśmy atakowani. Ważna jest też jedność w różnorodności, ponieważ pielgrzymka zjednoczyła kleryków z seminariów

diecezjalnych oraz zakonnych, wszyscy bowiem jesteśmy razem u Matki Jasnogórskiej.

Pielgrzymka kleryków była publicznym wyznaniem wiary, a także przypominała podstawową prawdę, że w służbie Bogu i drugiemu człowiekowi najważniejsza jest miłość. Wszyscy bowiem najbardziej powin-

niśmy umiłować Boga, bardziej niż wczoraj, bardziej niż rzeczy, ludzi i siebie. Ta miłość przemienia i ma moc przemiany świata, a także jest widoczna w spojrzeniu. Do tego zachęcał o. Raniero Cantalamessa OFMCap, gdy mówił: – Mieście twarz, która zmusi świat do wiary w Boga! Do wiary w Jezusa! □

DUCHOWNI DIECEZJI CHEŁMIŃSKIEJ (87A)

WOBEC KULTURKAMPFU (I)

Mija 140. rocznica tzw. ustaw majowych. Przegłosowane przez liberalną większość parlamentu pruskiego miały służyć podporządkowaniu Kościoła katolickiego państwu. Skutki wojny wydanej Kościołowi pod eufemistyczną nazwą „walka o kulturę” (Kulturkampf) odczuwamy do dziś jako pozostałości w prawie i umysłach ludzi

W 1872 r. zlikwidowano wydział katolicki w pruskim ministerstwie oświaty. W tym samym roku zniesiono nadzór kościelny nad szkołami. Od 1873 r. corocznie w maju (stąd nazwa) uchwalano nowe antykościelne prawa: 11 maja 1873 r. wprowadzono ustawę o kształceniu i mianowaniu księży przez władze państwowe (wymagano ukończenia niemieckich szkół i zdania egzaminu z filozofii, historii i literatury niemieckiej) i podporządkowano księży jurysdykcji Królewskiego Trybunału. W 1874 r. uchwalono tzw. ustawę banicyjną: od tej pory ksiądz katolicki, który nie stosował się do ustaw majowych, mógł być aresztowany lub usunięty ze swojej parafii. W innej ustawie odebrano papieżowi prawo mianowania biskupów w poszczególnych diecezjach pruskich. Wprowadzono też obowiązkowe śluby cywilne. W 1875 r. wprowadzono ustawę o zawieszeniu subwencji państwowych dla biskupstw katolickich. Za nią poszła następna: o likwidacji zakonów. Całkowicie zniesiono m.in. zgromadzenia jezuitów i reformatów. Innym, prowadzącym szkoły, pozwolono działać jeszcze przez 4 lata; pozostawiono zakony zajmujące się wyłącznie pielęgowaniem chorych. Państwo zastrzegło sobie jednak nadzór nad nimi i możliwość zniesienia w każdej chwili rozporządzeniem królewskim.

Non possumus biskupów

Wrogiej kościołowi polityce kanclerza Ottona Bismarcka i ministra Adalberta Falka, uosabiających Kulturkampf, solidarnie przeciwsta-

wała się hierarchia kościelna i duchowieństwo Kościoła katolickiego w Niemczech, Wielkopolsce, na Śląsku, Warmii i Pomorzu. Biskup chełmiński Jan Nepomucen Marwicz, urodzony na Kaszubach w rodzinie niemiecko-polskiej, bohater bitwy pod Lipskiem w 1813 r., w której ocalił życie pruskiemu następcy tronu, zaprzyjaźniony z domem Hohenzollernów, czuł się Niemcem, jednak w chwili próby postawił dobro Kościoła ponad narodowe sympatie, wbrew polityce państwa. Wzorem swego metropolity arcybiskupa gnieźnieńskiego i poznańskiego Mieczysława Ledóchowskiego nadal obsadzał stanowiska kościelne. Nie dopuścił też urzędników państwowych do przeprowadzenia rewizji w seminarium. Wzywał diecezjan do przyjęcia odpowiedzialności za los Kościoła (por. „Pasterz i obrońca Kościoła chełmińskiego”, „Głos z Torunia” nr 8/2009). „Opierajcie się mężnie wszelkim pokusom szatana i złych ludzi, którzy (...) gwałtem chcą nam wydrzeć naszą wiarę świętą” – powiedział w katedrze pelplińskiej podczas bierzmowania 29 czerwca 1874 r. („Pielgrzym” nr 28/1874). Młodych kapłanów przygotowywał na czas ciężkiej próby. Tak było podczas święceń kapłańskich 18 lipca 1875 r., kiedy „wśród łkania” przyrównał sytuację Kościoła do doświadczeń w pierwszych wiekach chrześcijaństwa i czasów Henryka VIII w Anglii („Pielgrzym” nr 30/1875).

Prusacy odpowiedzieli represjami. Choć nie posunęli się wobec sędziwego biskupa do aresztowania, tak jak uczynili z Prymasem skazanym na 2 lata więzienia, nękali go wysokimi karami pieniężnymi. Np. w 1877 r. za niestosowanie się do nowych przepisów państwowych wymierzili mu ogromną grzywnę 32 500 marek. Ponieważ nie był w stanie jej zapłacić, komornicy zajęli meble i wszelkie kosztowniejsze rzeczy w pałacu biskupim.

Sufragan bp Jerzy Jeschke, mimo opresji ze strony państwa, wstrzymania mu w 1875 r. pensji, robił swoje: konsekrował nowe świątynie, podczas podróży pasterskich bierzmował tysiące wiernych, a w kazaniach podtrzymywał ich na duchu, odwołując się do zagrożeń, które niósł Kulturkampf. Taka postawa zyskała pasterzom diecezji szacunek wiernych i duchowieństwa, i skupiła ich wokół biskupów.

Bp Jan N. Marwicz postawił dobro Kościoła ponad narodowe sympatie

Opór regensów

Wobec zakusów władz do przejęcia kontroli nad Seminarium Duchownym, jego regens ks. Wilhelm Martens w lipcu 1873 r. złożył swój urząd. Kiedy 1 września 1876 r. pojawił się w Pelplinie landrat starogardzki, by opieczetować drzwi sal wykładowych, wice-regens ks. Antoni Neubauer zaprotestował przeciw temu bezprawiu. Relacjonujący tamto wydarzenie dziennikarz „Pielgrzyma” (10 września 1876 r.) westchnął: „Bóg sam wie, kiedy te pieczęcie znowu zostaną odjęte!”. A ks. Neubauer, członek władz Towarzystwa Pomocy Naukowej, zabiegał w Towarzystwie Pomocy Naukowej o wsparcie stypendialne dla studentów teologii zmuszonych do kształcenia się na uniwersytetach zagranicznych, skoro drzwi pelplińskiej uczelni były przed nimi zamknięte. W latach późniejszych jako poseł do sejmu pruskiego bronił spraw diecezji chełmińskiej i sprzeciwiał się ingerencji państwa w szkolnictwo.

Wojciech Wielgoszewski
cdn.

głos z Torunia
niedziela

Ks. dr Dariusz Żurański
(redaktor odpowiedzialny)
współpraca: ks. Paweł Borowski
Joanna Kruczyńska

ul. Łazienna 18, 87-100 Toruń
tel. (56) 622-35-30 w. 39, fax (56) 621-09-02
e-mail: torun@niedziela.pl

Dyżury: od poniedziałku do piątku w godz. 9-13
Redakcja częstochowska: Beata Pieczykura
tel. (34) 369-43-38